

Greg Philo & Mike Berry

Bad News from Israel

Londen, Sterling/Virginia (Pluto Press) 2004,
315 p., € 18,95 ISBN 0 7453 2061 9 (pb)

Voor degenen die het werk kennen van de Glasgow University Media Group (GUMG) zal een deel van de titel bekend in de oren klinken. In de jaren zeventig verschenen achtereenvolgens *Bad News* en *More Bad News*; in de jaren tachtig *Really Bad News* en deze zomer verscheen het meest recente 'slecht nieuws-bericht' uit Glasgow – en dit zijn lang niet alle publicaties die (leden van) deze groep op hun naam hebben staan. Het onderzoek van de kritische sociologen, onder leiding van Greg Philo (hoogleraar en onderzoeksdirecteur aan de Glasgow University), richt zich op de vaak eenzijdige berichtgeving in de Britse media – inclusief de neutraal geachte BBC – over internationale en binnenlandse conflicten. Zo deed de groep onder meer onderzoek naar de berichtgeving over de conflicten tussen vakbond en regering in de jaren zeventig en de Falklandoorlog begin jaren tachtig. In methodologisch opzicht kenmerkt het onderzoek zich door een kwantitatieve en kwalitatieve analyse van mediateksten te combineren met publieksonderzoek. Journalisten zelf zijn ook in het onderzoek betrokken evenals de manier waarop de productie van nieuws tot stand komt.

Met de combinatie van inhoudsanalyse en publieksonderzoek wil de GUMG zich nadrukkelijk onderscheiden van *cultural studies* die zich hoofdzakelijk richten op de analyse van trendgevoelige mediateksten afkomstig uit de populaire cultuur. Het zwaarste verwijt geldt echter de geringe of ontbrekende aandacht voor de bewustzijnsverruimende effecten die deze teksten kunnen hebben op het politiek denken en handelen van groepen en individuen in de samenleving. Onder invloed van postmoderne theorieën zouden *cultural studies* enige vorm van waarheid ont-

kennen, dat wil zeggen dat niets als uiteindelijke toetssteen fungeert om vast te stellen wat waar en wat vals is. Voor de kritische sociologen, die vooral onderzoek doen naar het ideologisch functioneren van teksten en dus nadrukkelijk geïnteresseerd zijn in de consequenties van media-inhouden, is dit een onaanvaardbare opvatting. Met deze polemische houding – die mijns inziens vooral de doorgesloten theoretische exercities van *cultural studies* treft – positioneert de GUMG zich duidelijk in het veld van mediastudies. Overigens betekent dit geenszins dat de GUMG de schijnbaar neutrale empirisch georiënteerde sociaal-wetenschappelijke benadering geheel omarmt. De aanmerkingen van de Britse sociologen betreffen niet alleen de kritiekloze houding van de culturele studies, maar ook die van het huidige media-onderzoek. De groep pleit voor een wetenschap die relevantie bezit voor de samenleving en die de samenleving en vooral de daarin heersende machtsverhoudingen kritisch bejegt. Wie meer wil lezen over deze discussie, moet te rade gaan bij een ander boek van de GUMG-leden Greg Philo en David Miller, getiteld *Market Killing* (2001).

Aangezien een groot deel van de mensheid haar blik op de werkelijkheid laat bepalen door het nieuwsaanbod op televisie of in kranten en deze gemedieerde werkelijkheid ook als dé werkelijkheid ervaart, behoort het tot een van de taken van mediawetenschappen om dat aanbod te analyseren, te toetsen aan andere bronnen en te onderzoeken hoe media de beeldvorming (mede) bepalen. En dat is precies wat de GUMG doet in *Bad News from Israel*. Een van de centrale vragen in dit onderzoek is hoe de media publieke kennis construeert. Het uitgangspunt is de berichtgeving over het Israëliësch-Palestijnse conflict. De inhoudsanalyse beperkt zich tot de manier waarop de Tweede Intifadah – in de periode 2000-2002 – in tv-journaals van BBC en ITV werd voorgesteld.

Het boek bestaat uit drie langere delen en een kort deel. Het eerste deel geeft in een serie korte paragrafen een mooi overzicht van de geschiedenis van het zionisme, de oprichting van de staat Israël, de bejegening van het Palestijnse volk, het ontstaan van het vluchtelingenprobleem, de

reeks conflicten die uitbrak tussen Israël en de Arabische buurstaten tot aan de Tweede Intifadah die nog steeds voortduurt. Wat dit overzicht interessant maakt, is dat het laat zien vanuit welke historiografische perspectieven dit conflictrijke verleden wordt beschouwd. Die perspectieven zijn bovendien vaak weer verbonden aan de (ideologische) belangen die sommige betrokkenen hebben bij bepaalde interpretaties van het verleden. Een alomvattend onderwerp is natuurlijk de legitimatie van de joodse staat. Zo wordt het uitbreken van vijandigheden tussen Palestijnse bevolkingsgroepen en zionisten in de jaren dertig door sommige Israëlische historici gezien als een uiting van Arabische vreemdelingenhaat en pure onwil, terwijl de oorspronkelijke Arabische bevolking juist had kunnen profiteren van de ontwikkeling van het land en de verhoging van de levensstandaard door de zionisten. Alle voorstellen tot een 'rechtvaardige' landverdeling tussen beide groepen werden bovendien stelselmatig afgewezen door de Palestijnen. Uit deze benadering klinkt een groot verwijt aan de Arabische bevolking en iets als 'wij zionisten hadden het beste met hen voor'. Dat aan het zionistisch project een eenzijdige 'besluitvorming' ten grondslag lag, dat het een vorm van kolonialisme genoemd kon worden en dat het vooral de joden zelf tot voordeel strekte, zijn enkele argumenten die pas recent (ook) door Israëlische historici – met gebruik van nieuw bronnenmateriaal – wereldkundig zijn gemaakt. Politiek-incorrecte revisionistische historici, als Benny Morris, Avi Shlaim en Ilan Pappé, werpen een ander, genuanceerder licht op het Israëlische verleden, wat hen door velen niet in dank is afgenomen. Heel wat mythen zijn door deze deskundigen ontmaskerd en het is duidelijk dat de *TMG* met dit revisionisme sympathiseert. Het is alleen jammer dat de sociologen hun selectie van historische teksten niet wat meer gemotiveerd hebben.

Wat Philo en Berry vooral willen aantonen met het historiografisch overzicht is dat journalisten zich in een mijnenveld begeven wanneer zij voor een bepaalde interpretatie van het verle-

den kiezen. Onder meer deze onzekerheid leidt ertoe dat journaaluitzendingen nauwelijks ingaan op de achtergronden van het conflict en daarmee bij de kijkers nogal wat voorkennis en inzicht veronderstellen. Geen keuze maken impliceert echter nog geen neutrale berichtgeving, zoals blijkt uit het tweede deel van het boek waarin de inhoudsanalyses van de berichtgeving centraal staan. Het benoemen van beide partijen, van hun acties en van de bestreden gebieden kan bijna niet op neutrale wijze geschieden, en dat is wellicht ook niet altijd wenselijk. Het spreken van 'bezette gebieden' of 'Israël's West Bank', van 'terroristen' of 'vrijheidsstrijders', van een 'slachting' of van 'doden en gewonden', van het herstel van de orde (welke?) impliceert in alle gevallen keuzes. Maar het belangrijkste is dat een historisch interpretatiekader ontbreekt. Zo wordt niet duidelijk welke historische wortels nu precies ten grondslag liggen aan het uitbreken van de Tweede Intifadah en wordt de kijker nauwelijks wijzer gemaakt. Bovendien blijkt uit het onderzoek dat vooral de Israëlische kijk op de gebeurtenissen het tv-schermdomineerde. Het goed geoliede voorlichtingsapparaat van Israël heeft zijn weerslag op de visie en statements die correspondenten te berde brengen (dit is onderwerp van het korte vierde deel).

Dat de kijker hierdoor verstoken blijft van een genuanceerde visie op het geheel, blijkt uit het publieksonderzoek dat in het derde deel aan de orde komt. Kijkers blijken een zeer schematische en simplistische kijk op het conflict te hebben en nauwelijks iets over de achtergronden te weten. Hun informatie is voor tachtig procent afkomstig van het televisienieuws. Philo en Berry bemerkten dat hoe minder kijkers van de achtergronden wisten, hoe minder zij zich ervoor interesseerden; de berichten veroorzaakten slechts een gevoel van machteloosheid. Grote behoefte bleek te bestaan aan korte en heldere achtergrondinformatie vanuit het perspectief van beide betrokken partijen. En hiermee sluit de cirkel zich weer.

Bernadette Kester